

Στους δρόμους των δουλεμπορικών

Έχουν περάσει δύο αιώνες από την κατάργηση του εμπορίου των σκλάβων στην Αμερική και πάνω από 150 χρόνια από την επίσημη κατάργηση της δουλείας. Και όμως το δουλεμπόριο συνεχίζει να ανθεί σε ολόκληρο τον κόσμο. Από τη Φλόριντα μέχρι την Κίνα και από την Ινδία και την Ταϊλάνδη μέχρι τη γειτονική μας Τουρκία, η εκμετάλλευση του ανθρώπου από τον άνθρωπο δεν γνωρίζει σύνορα. Οι πρακτικές των δουλεμπόρων, παρά τα χρόνια που πέρασαν, παραμένουν ίδιες και ίσως το μόνο που πλέον έχει καταργηθεί είναι οι αλυσίδες, με τις οποίες τους έδεναν στα παλιά δουλεμπορικά. Το σημερινό μας αφιέρωμα, λοιπόν, αναφέρεται σε μερικές από τις πιο σκοτεινές σελίδες της ανθρώπινης ιστορίας, αυτής που έχει συνδεθεί με το εμπόριο των μαύρων καλλιεργητών φυτειών. Θα γνωρίσουμε μερικά από τα πολυάριθμα δουλεμπορικά και τις ιστορίες με τις οποίες είναι συνδεδεμένα, που χαρακτηρίζονται συνήθως από σκληρότητα και απανθρωπιά, αλλά και κάποιες που ευτυχώς είχαν αίσιο τέλος για τους ανθρώπους που μετέφεραν

Είχαν περάσει μερικές δεκαετίες μόνο μετά την ανακάλυψη της Αμερικής από τους Ευρωπαίους, όταν η απαίτηση για φθηνή εργασία στις φυτείες μετέτρεψε το δουλεμπόριο σε μια επικερδέστατη επιχείρηση, η οποία σύντομα πήρε τεράστιες διαστάσεις ανάμεσα στις δυτικές ακτές της Αφρικής και στην αμερικανική ήπειρο. Αν και μαύροι σκλάβοι εργάζονταν επίσης στα ορυχεία, ως φορτοεκφορτωτές στα λιμάνια και σε άλλες βαριές εργασίες, η άνθιση του θεσμού της δουλείας στην Κεντρική, Νότια και αργότερα και σε τμήματα της Βόρειας Αμερικής, συνδέθηκε ουσιαστικά με την ανάπτυξη της οικονομίας των φυτειών ζαχαροκάλαμου, καπνού και βαμβακιού. Η αναζήτηση της αφετηρίας του αποτρόπαιου αυτού εμπορίου δημιούργησε πολλές εκδοχές. Ορισμένοι ισχυρίζονται ότι ξεκίνησε από τους Πορτογάλους τον 15^ο αι., ενώ άλλοι αναφέρουν ότι τακτικά ταξίδια με πλοία που μετέφεραν δού-

λους ανάμεσα στην Αφρική και την Αμερική άρχισαν να πραγματοποιούνται νωρίς τον 16^ο αι. Ήταν η εποχή που οι γενοβέζοι έμποροι απέκτησαν το δικαίωμα να εφοδιάζουν με 4.000 νέγρους κάθε χρόνο τις Δυτικές Ινδίες. Η οικονομία που ανέπτυξαν οι άποικοι της Ισπανικής Αμερικής βασιζόταν σε αγροκτήματα, καλλιέργειες και μεταλλεία. Έτσι δημιουργήθηκαν οι πρώτες ανάγκες για την ύπαρξη δούλων, που αρχικά καλύπτονταν από τους ντόπιους Ινδιάνους. Η απάνθρωπη, όμως, μεταχείρισή τους από τους αποίκους παρακίνησε τον Μπαρτολόμειο δε Λας Κάσας, επίσκοπο του Τσιάπας, να υποβάλει στο βασιλιά της Ισπανίας, Κάρολο τον Α', μια παράδοση πρόταση. Πρότεινε, λοιπόν, να επιτρέπεται σε κάθε Ισπανό άποικο να εισάγει έναν ορισμένο αριθμό μαύρων δούλων από την Αφρική. Το 1517 η ιδέα αυτή τροποποιήθηκε ως προς τη μορφή της και τελικά έγινε δεκτή. Έτσι, με βασιλικό έγγραφο προνομίας δόθηκε η άδεια σε κάθε Ισπανό ευγενή να εισάγει κάθε χρόνο καθορισμένο αριθμό Α-

φρικανών στην Ισπανιόλα, υπό τον όρο να πληρώνει τέλη στο βασιλικό θησαυροφυλάκιο. Μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα χιλιάδες μαύροι μεταφέρθηκαν όχι μόνο στην Ισπανιόλα, αλλά και στα άλλα νησιά της Καραϊβικής και αργότερα στην ήπειρο. Οπότε το μέτρο αυτό, που προοριζόταν για την προστασία των Ινδιάνων ιθαγενών, ουσιαστικά σήμανε την απαρχή ενός από τους ωμότερους θεσμούς όλων των εποχών.

Στο μεταξύ, οι Πορτογάλοι μετά την κατάληψη των ακτών της Βραζιλίας εφάρμοσαν την ίδια με τους Ισπανούς τακτική και άρχισαν να εισάγουν μαύρους δούλους σε διαρκώς μεγαλύτερους αριθμούς. Υπήρξαν, άλλωστε, οι μόνοι Ευρωπαίοι που στη διάρκεια του 16^{ου} αιώνα διέθεταν παραπήγματα με σκλάβους στη Δυτική Αφρική και διατηρούσαν συνεχείς εμπορικές επαφές με τους αρχηγούς των φυλών που τους πωλούσαν. Οι Πορτογάλοι δουλεμποροι προμήθευαν επίσης με σκλάβους -ανεπίσημα πριν το

1580 και νόμιμα από εκείνη τη χρονιά και μετά- τις φυτείες ζάχαρης της Ισπανικής Καραϊβικής, τα ορυχεία της Νέας Ισπανίας και μέσω του Μπουένος Άιρες τα ορυχεία του Ποτοζί. Η αγγλική συμμετοχή στο εμπόριο ξεκίνησε αργότερα, τον 16^ο αιώνα, όταν ο ελισαβετιανός ναυτικός Sir John Hawkins εξασφάλισε ένα συμβόλαιο για να εφοδιάζει με σκλάβους τις ισπανικές κτήσεις. Ωστόσο, το πλοίο που μετέφερε τους πρώτους σκλάβους το 1619 στη βρετανική αποικία Jamestown ήταν ολλανδικό. Σύντομα, όμως, οι Άγγλοι εξελίχθηκαν στους κυριότερους εισαγωγείς δούλων. Ο αριθμός των σκλάβων που μεταφέρονταν κάθε χρόνο πάνω στα βρετανικά πλοία αυξανόταν σταθερά, αγγίζοντας το υψηλότερο σημείο του κατά το τέλος του 18^{ου} αι. Το Liverpool, το Bristol και το Λονδίνο αναδείχθηκαν στα κύρια λιμάνια γι' αυτού του είδους το εμπόριο. Παράλληλα Γάλλοι, Ολλανδοί και Δανοί άρχισαν και αυτοί να μετέχουν ενεργά, φτιάχνοντας εγκαταστάσεις στις ακτές της Δυτικής Α-

TO BE SOLD, on board the Ship *Bance-Island*, on tuesday the 6th of May next, at *Ashley-Ferry* a choice cargo of about 250 fine healthy **NEGROES, just arrived from the *Windward & Rice Coast*. —The utmost care has already been taken, and shall be continued, to keep them free from the least danger of being infected with the **SMALL-POX**, no boat having been on board, and all other communication with people from *Charles-Town* prevented. *Austin, Laurens, & Appleby.***

N. B. Full one Half of the above Negroes have had the SMALL-POX in their own Country.

Δημοπρασία δούλων στο Τσάρλεστον της Ν. Καρολίνας, την άνοιξη του 1784. Επειδή είχε εκδηλωθεί τότε επιδημία ευλογιάς, η αγγελία βεβαιώνει τους ενδιαφερόμενους ότι το εμπόρευμα είναι εντελώς απρόσβλητο από την επιδημία και υγιέστατο